

31 pav. Keramika iš Raudonės pilies.
V. Trečiokienės pieš.
Fig. 31. Ceramics from the Raudonė castle.

lauko riedulių. Čia galėjo stovėti XIV–XV a. datuojami mediniai pastatai.

Nuo šio sluoksnio paviršiaus pradėta Raudonės rūmų statyba. Pastačius rūmus, susiformavo iki 30 cm storio pilko juodžemio, smėlio, smulkių griuvenų sluoksnis, kuriame rastas koklių ir buitinės keramikos šukes galima datuoti XVII–XVIII a. Kiemo paviršius pastačius rūmus buvo 48,10–48,55 m lygyje kiemo V dalyje ir 48,81–49,10 m lygyje kiemo R dalyje.

Rūmų pamatai mūryti iš lauko riedulių ir plytų laužo rišant juos riebiu baltu kalkių skiediniu. Pamatų viršus yra 50–60 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Rūmų sienos mūrytos iš plytų naudojant gotikinį plytų rišimo būdą. Plytų dydis Š korpuse yra 28,0–28,5x14,0–14,5x7,0–7,5 cm. R korpuso plytos kiek didesnės – 28,5–29,1x14,2–14,5x7,8–8,7 cm. P korpuso V gale plytos didžiausios: 28,5–29,5x14,5x7,0 cm. P ir R korpusų kampe tiek pamatų, tiek sienų mūras mūryti kartu, sienoms naudojant 26–26,5x13,0–13,5x6,5 cm dydžio plytas. Tai prieštarautų architektūrinių tyrimų duomenims, pagal kuriuos R korpusas buvo pastatytas vėliau, priglaudžiant jį prie P korpuso. Galbūt korpusų sandūra buvo permūryta rekonstrukcijų metu.

SURVEY OF RAUDONĖ CASTLE IN 1999

In 1999, the area of 10.4 m^2 was investigated in Raudonė castle (Jurbarkas district) where a shiver of a pot dated to the 14th–15th centuries and fragments of tiles and ceramics dated to the 17th–18th centuries were found.

KLAIPĖDOS PILIES PRINCO KARLO BASTIONAS

Vladas ŽULKUS, Mindaugas BRAZAUSKAS

2000 m. liepos–spalio mėn. VLPIC tęsė archeologinius tyrimus Klaipėdos piliavietėje. Ruošiantis tvarkyti ŠV (Princo Karlo) bastioną, jame nuspręsta visiškai atidengti 1670 m. ant bastiono pastatyto taip vadinamo Komendanto namo pamatus (dalis jų buvo atkasta 1976 m.) ir perkirsti charakteringas bastiono vietas perkasomis. Komendanto namo liekanas numatoma eksponuoti uždengus, o bastiono pjūviai padėtų nustatyti, kiek išliko įvairių laikotarpių profilių, kaip jie atitinka žinomus rašytinius šaltinius (žinomi bent 5 bastionų rekonstrukcijos etapai). Bastiono sampilo skirtingų laikotarpių horizontų fiksavimas turėjo ir praktinę reikšmę – buvo ruošiamas bastiono konservavimo projektas. Princo Karlo bastiono šlaito sutvirtinimo ir profilio formavimo darbai prasidėjo liepos mėn. pabaigoje ir tęsėsi iki gruodžio mėn. 20 d. Viskas buvo daroma rankomis.

Komendanto namo liekanos buvo atidengtos viename 376 m^2 plote (iš jų 165,5 m^2 buvo ištirti 1976 m.), o bastio-

no supiltiniai sluoksniai buvo tyrinėti 5 perkasomis, kurių bendras plotas sudarė 204,5 m^2. Iš viso 2000 m. ištirta 415 m^2.

Princo Karlo bastionas šiuo metu 11–11,4 m iškilęs virš vandens lygio. Komendanto namo liekanos aptiktos 1–1,5 m gylyje, po supiltiniais sluoksniais. Šis pastatas stovėjo arčiau bastiono kaklo, t. y. arčiau pilies kiemo. Nustatyta, jog Komendanto namo statybos metu bastiono aukštis buvo apie 9,5 m nuo Baltijos jūros lygio. Komendanto namas buvo 16,97x16,1 m dydžio. Jame rastos 8 patalpos; 4 iš jų pusrūsinės, virtuvė su židinių liekanomis, didelė plytomis grįsta priemenė. Laiptų liekanos ir pėdsakai sienose rodo, jog šis namas buvo mažiausiai pusantro aukšto (rašoma, jog jis buvęs plokščiu stogu, pastatytas „itališka maniera"). Išliko 50–60 cm aukščio pamatai, sumūryti iš plytų, surišant jas kalkiniu skiediniu renesansiniu būdu. Pastato pamatai skirtingo storio – frontinės sienos, atsuktos į bastiono išorę, yra 1,8–1,86 m storio, kitos – tik apie 1 m. Sienų išorėje rastos priegrindos. Išorėje, šalia P sienos, ties namo viduriu, rastos latako liekanos, kuriuo vanduo nuo namo stogo buvo nuvedamas į pilies kiemą, pasinaudojant įėjimo į poternas žandu. Namo R kampas yra nuslinkęs apardžius bastioną pilies kiemo pusėje, Š sienos vidurinę dalį dengia 12 m skersmens betono luitas, supiltas apie senąją ventiliacinę angą bastiono centre.

Perkasose buvo tyrinėti bastiono sampilo sluoksniai bastiono V ir Š šonuose bei P flanko vietoje. Trys perkasos buvo 24–25 m ilgio – nuo bastiono aikštelės iki vandens pilies griovyje, kur bazines bastiono šonų linijas žymi dar gerai išlikę XVIII a. (?) poliai.

Tyrimų metu perkasose pasiektas 6 m gylis, aptikti bent trys XVI–XVII a. pylimų (bastėjų (?) ir bastionų) profiliai. Perkasose 3–4 (V šonas), apie 2,5 m virš dabartinio vandens lygio, rasta iki 2,3 m aukščio sienutė, atrodo, buvusio šlaito sutvirtinimai. Ten pat, tik žemiau, per 3 m nuo dabartinės bazinės linijos, rastas dar vienas senųjų pylimų kraštas, sutvirtintas akmenimis ir stulpais. Perkasoje 5 (V šonas) analogiški mediniai pylimo krašto sutvirtinimai aptikti žemiau dabartinio vandens lygio. Perkasoje 6 (Š šonas) jie buvo 1 m aukščiau, per 2,2 m nuo dabartinio bastiono krašto. Skirtingai nei anksčiau tyrinėtame kitame išlikusiame pilies bastione (Princo Frydricho bastionas), 2000 m. kasinėto Princo Karlo bastiono šonai buvo asimetriški. Gerokai skyrėsi ir kasinėjant aptikti senieji profiliai.

Nustatytų bastiono horizontų datavimas pagal radinius labai netikslus. Didesnė dalis palyginti negausios keramikos priklauso XVI–XVII a. Atsitiktiniai sampilo radiniai patekę iš sluoksnių, suardytų kasant pilies griovius, yra XIV–XVI a. Tarp jų yra XIII–XIV a. kuršiška ornamentuota juostinė apyrankė. Tikslesnės pylimų statybos etapų datos bus nustatytos dendrochronologiškai ištyrus medienos bandinius.

KLAIPĖDA CASTLE PRINCE CARL BASTION

In 2000, WLPCH dug out north-west remains of the Commandant's house built in Klaipėda castle Prince Carl bastion in 1670, investigated the piled layers of the bastion (the total investigated area was 415 m^2). It was found that the size of the Commandant's house was 16.97x16.1 m, consisted of 8 premises and the sides of the bastion were heightened in the 16th–17th centuries for 3 times.